

нормами, проте мають негативні наслідки для господарювання. Такий підхід дає нам підстави висловити думку про існування двох видів гіпотез господарського контролю: 1) типової (загальної) гіпотези, яка висувається на стадії попереднього планування і формулюється на підставі вже встановленої норми (як правило, правового характеру); 2) робочої (локальної) гіпотези, яка формулюється після проведення огляду об'єкта контролю.

При формулюванні гіпотези про можливість існування господарського порушення слід пам'ятати про дотримання певних вимог, зокрема вона: 1) повинна підлягати дослідній перевірці; 2) має стосуватися якомога ширшого кола явищ; 3) повинна передбачати ще невідомі явища; 4) має бути логічно побудованою. На нашу думку, алгоритм побудови типової (загальної) гіпотези про існування господарського порушення має включати: 1) оцінку контрольної ситуації (оцінку середовища, в якому функціонує об'єкт контролю); 2) встановлення (обрання з вже встановлених) норм функціонування об'єкту контролю; 3) формування гіпотези про ймовірність відхилення від норм функціонування об'єкту контролю; 4) обрання методики перевірки типової (загальної) гіпотези.

Типові (загальні) гіпотези у господарському контролі можуть бути сформовані на теоретичному рівні обміркування можливих господарських порушень, які визнаються такими внаслідок порушення нормативно-правових регламентів суб'єктами господарювання різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та різних видів економічної діяльності. Робоча (локальна) гіпотеза як припущення може з'являтися як доповнення до типової (загальної) гіпотези під час попереднього ознайомлення з діяльністю суб'єкта господарювання, або після безпосереднього ознайомлення на місці проведення контрольних заходів. Відповідно, алгоритм висунення робочої (локальної) гіпотези матиме наступний вигляд: 1) безпосереднє ознайомлення з об'єктом контролю; 2) одержання первинної інформації про правильність висунення типової (загальної) гіпотези; 3) висунення робочої (локальної) гіпотези – в межах конкретизації типової (загальної) гіпотези, або її спростування у зв'язку з обставинами, які були встановлені в наслідок огляду та обстеження; 4) коригування плану та програми проведення контролю.

Література

1. Підвищення ефективності адміністрування ПДВ : навч. посіб. / К. В. Зінкевич, Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ДПА в Тернопільській області, 2004. – 75 с.
2. Рудницький В. С. Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень / В. С. Рудницький, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Київ: ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.

І. Решилова

Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІК ВИТРАТ ПІДСОБНИХ ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ СЕКТОРІ

Радикальні ринкові перетворення в економіці України вимагають змін в усіх сферах господарювання та функціях управління виробничими процесами. При подальшому формуванні ринкового середовища, планомірному курсі на удосконалення бухгалтерського обліку і його системи в цілому головною умовою зростання виробничого й експортного потенціалу сільського господар-

ства України, зокрема підсобних промислових виробництв, є перехід до нової системи управління виробництвом, інтеграції методів управління в єдину систему управлінського обліку, основою якого є формування оперативної інформації про витрати підприємства і собівартість створеної продукції.

Трансформація вітчизняної системи бухгалтерського обліку згідно вимог міжнародних бухгалтерських та аудиторських стандартів, прийнятих національних стандартів та Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій призвели до суттєвої перебудови методології бухгалтерського обліку і необхідності перегляду питань його організації. Нові економічні умови значно розширюють можливості підприємств у визначенні правил ведення облікової політики. Вітчизняні підприємства, виходячи з вимог господарювання, можуть самостійно визначати конкретні методики та форми організації бухгалтерського обліку, обирати методи оцінки виробничих запасів при їх віднесенні на витрати виробництва, способи і методи обчислення собівартості продукції. В цих умовах зростають вимоги до бухгалтерського обліку, перш за все, в напрямку підвищення гнучкості, аналітичності та оперативності одержуваної інформації про витрати на виробництво продукції з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Вирішення цієї проблеми вимагає створення нової системи одержання інформації про виробничі витрати, застосування нетрадиційних для вітчизняної практики бухгалтерського обліку підходів до калькулювання собівартості продукції, оптимізації результатів діяльності підприємства шляхом використання принципів і методів управлінського обліку.

Одержані протягом багатьох років теоретичні і практичні розробки по проблемах удосконалення обліку витрат на виробництво мають велике значення для розвитку вітчизняної теорії обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Проте, дослідження діючої методики обліку виробничих витрат на підсобних промислових підприємствах свідчать, що вона не в повній мірі відповідає сучасним умовам господарювання. Вимагають практичної реалізації питання удосконалення обліку матеріальних витрат, зокрема вибору методу оцінки сировини і матеріалів, обліку витрат на оплату праці, обліку і розподілу непрямих витрат. Залишаються невирішеними проблеми вибору найбільш оптимального методу обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Крім того, потребують удосконалення діючі форми документації з обліку витрат з метою належного їх застосування в аналітичному та управлінському процесах.

Узагальнення теоретико-методологічних основ організації обліку виробничих витрат в умовах ринкової трансформації і конкретизація їх особливостей у підсобних промислових виробництвах свідчить про необхідність зміни підходів до організації бухгалтерського обліку на підприємствах галузі, чітко налагодженої взаємодії з оперативним обліком, посилення його орієнтації на управління виробництвом, створення системи управлінського обліку, визначальними складовими якого є облік витрат і калькулювання собівартості продукції.

У процесі первинного документування виробничих операцій застосовуються систематичний облік, який відображає стан витрат на виробництво продукції. Але, облік витрат і калькулювання собівартості продукції не можна

обмежити простою реєстрацією фактів на папері. Відображені дані необхідно контролювати та аналізувати, опрацьовувати з метою визначення перспектив розвитку виробництва, інакше облік не виконуватиме своїх функцій. Тому, поряд із систематичним обліком повинен існувати і проблемний.

Проблемний облік витрат, використовуючи фактичні дані обліку, поєднує в собі функції прогнозування, моделювання, програмування, планування, нормування, економічного аналізу, контролю та регулювання. Його методи призначені для вирішення комплексних економічних і виробничих проблем підприємства та орієнтовані на задоволення потреб стратегічного та поточного управління. Інформація проблемного обліку дозволить, на нашу думку: по-перше, визначати тенденції і перспективи подальшого розвитку виробництва; по-друге, визначати конкретну стратегію та здійснювати планування майбутніх операцій; по-третє, розробляти та приймати економічно обґрунтовані управлінські рішення в галузі виробничої, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства, реалізація яких розрахована на досить тривалу перспективу.

Проведене нами дослідження дозволяє запропонувати при калькулюванні виробничої собівартості плодоовочеконсервної продукції згідно специфіки виробництва такі статті: сировина; основні матеріали і напівфабрикати; допоміжні і пакувальні матеріали; витрати і втрати по тарі; паливо, енергія і вода на технологічні цілі; витрати на оплату праці виробничих працівників; відрахування на соціальні заходи; витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання; загальновиробничі витрати.

Застосування пропонованої нами номенклатури статей обліку витрат дозволить на плодоовочевих консервних підприємствах: по-перше, посилити контроль за дійсними витратами на виробництво; по-друге, покращити і розширити економічний аналіз витрат для виявлення резервів їх зниження; по-третє, одержати обґрунтовану інформацію про виробничі витрати, необхідну для ефективного управління виробництвом в умовах ринкових відносин.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Проблеми і пріоритети інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. – Т. 9. – С. 69-71.
2. Гарасим П. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Тернопіль : Астон, 2005. – 464 с.
3. Гарасим П.М. Наскрізні блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку / Гарасим П.М., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. – Тернопіль: Астон. – 2003. – 368 с.

М. Смаглюк

Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Методологія функціонування системи управлінського обліку загалом в Україні потребує комплексного дослідження фахівцями різного профілю, у першу чергу управлінцями, оскільки для них власне, призначена інформація, яка має формуватися у цій системі. Разом з тим обліковий аспект цієї системи